

HIZTEGI BATUA

triskilatu - tzartasun

ttriskilatu, triskila(tu), triskilatzen. *du* ad. 1 'triskatu, desegin'. 2 'ardiei-eta ilea moztu'

tristagarri

tristarazi, tristaraz, tristarazten. *du* ad.

tristatu, trista, tristatzen. *da/du* ad.

triste

tristeagotu, tristeago(tu), tristeagotzen. *da/du* ad.

tristeki

tristerik

tristefasun

tristetu* e. **tristatu**

tristezia

tristura

triziklo

trobadore

trofeo

troglodita

troinu *Bizk.* 'korapiloa'

troka

trokarte

trokatu, troka(tu), trokatzen. *Bizk. da/du* ad. '(oinak eta) bihurritu'

trolebus

tronadura *Ipar.* 'zoladura'

tronatu, trona, tronatzen. *Ipar. du* ad. 'tronadura ezarri'

tronboi

tronbosi

tronko *Zah. h. enbor*

trono* e. **tronu**

tronpa

tronpagarri *Ipar. Herr.*

tronpatu, tronpa(tu), tronpatzen. *Ipar. da/du* ad. *Herr.* 'nahasi, engainatu'

tronpatzaile *Ipar. Herr.*

tronperia *Ipar. Herr.* 'engainua'

tronpeta

tronpetari

trontza *Sin. arpan*

trontza(-)zerra

trontzalari

tronu

tropa

tropel 1 *Zah.* 'samalda'. 2 *Kirol.* 'txirrindularitzakoa'

tropelean

tropelka

tropikal

tropiko**tropo****troposfera****troska** 'karezko geruza'**troska(-)ur** 'ur kareduna'**troskismo****troskista****trosta:** *trostan dabil zaldia, ez lauhazka.***trostaka** adlag. 'trostan'**troxa** pl. 'haur-oihala'**troxatu**, troxa(tu), troxatzen. *du* ad.**trufa** *Ipar.* 'iseka, burla'**trufaz****trufaka****trufania** *Ipar.* 'epifania'**trufari** *Ipar.***trufatu**, trufa(tu), trufatzen. *Ipar. daldu* ad.**trufatzaile** *Ipar.***truk** 1 *batez ere Ipar.* adlag. 'truke'. 2 iz. (karta-jokoa): *trukean ari ziren.***trukada** 'trukea, trukatzea'**trukera****trukakor** *Mat.***trukatu**, truka, trukatzen. *du* ad.**trukatzaile****trukatze****truke** 1 iz. 'trukatzea': *diru-trukea*. 2 adlag.: *hire gorputza nire arimaren truke.***trukean:** *ardoaren trukean irungo dizut; besteentzat dirutan eta zuretzat laztan-trukean.***trukes** 1 *Ipar.* iz. batez ere pl. 'kurrikak'. 2 izond. 'traketsa'**trumilka****trumoi****trumoitsu****trumonada** *Bizk.* 'trumoia'**trumonira** *Bizk.* 'San Juan iratzea'**trumpilo** *batez ere Ipar.* 'handitua, koskorra'**trust** *Ekon.***truxu** *batez ere Bizk.* 'euri-jasa'**tsar****tsarina****tse-tse euli** *Glossina morsitans***tsongera** (hizkuntza)**tswanera** (hizkuntza)**ttantta** *Adkor.***ttattar** 1 *Ipar.* iz. 'tximeleta-irudiko lepoko xingola'. 2 izond. 'txatxarra'**ttipi** *Ipar.* edo *Lit.* 'txikia'**ttuntun** *Adkor.* 'tuntuna, danbolina'**tu****tu egin****tuaxa** *Ipar.* 'mertxika'**tuberkulosi**tuhuta* e. **turuta****tuka****tulipa** *Tulipa gesneriana* etab.**tulunbio** *Ipar.* edo *Lit.* 'amildegia'tuna* e. **tona 2****tunante** *Heg. Herr.***tunel****tungsteno**

tunika**tunisiar** (herritarra)**tunistar** (herritarra)**tutik** *Ipar.* (ezezko perpausetan) 'tutik'**tuntun 1** iz. 'danbolina'**tuntun 2** izond. (emakumez mintzatuz)**tuntundu**, tuntun(du), tuntuntzen. *da/du* ad.**tuntur 1** *Bizk.* 1 iz. 'muturra'. 2 izond. 'kakatua, makurra'**tuntur 2** *Ipar.* izond. 'konkorduna'**tuntux** (arrantzarakoa)**tupa** 'tuparria'**tuparri****tupiki** (burdin mota)**tupina****tupinagile****tupust egin** 'oztopatu'**tupust eragin****tupustarri****tupustean** *Ipar.* 'bat-batean'**tupusteko** *Ipar.* 'bat-batekoa'**turbina****turbustu**, turbuts/turbustu, turbusten. *Zub. da/du* ad. 'uhertu, arretu'**turismo****turista****turkesa****turkiar** (herritarra)**turkiera** (hizkuntza)**turkmeniera** (hizkuntza)**turkmenistandar** (herritarra)**turko****turroi****turrusta** *Ipar.:* *iturriko turrusta.***turrustan****turrustaz****turrustaka****turрут****turрут egin** *Ipar.* 'porrot egin'**turtuki** 'azelina'**turuta****tute** *Heg.* (karta-jokoa): *tutean jokatu.***tutik** (ezezkoetan) 'ezer ere ez': *euskaraz tutik ez zekiela; nire erreguek ez dute tutik ere balio.***tutore****tutoretza****tutu 1** 'hodia'. 2 'turuta, adarra'**tutulikatu**, tutulika, tutulikatzen. *g.er. du* ad. 'engainatu, liluratu'**tutxulo*** e. **dutxulu****tuvalutar** (herritarra)**tuztatu**, tuzta, tuztatzen. *du* ad.**txabola****txadar** (herritarra)**txahal****txahalki****txairo****txairotasun****txakal** *Canis aureus* eta *Canis adustus* eta *Canis mesomelas***txakil** *Bizk. g.er.* 'ahula'**txakolin**

txakolindegi**txakur** *Canis familiaris***txakur(-)jamets****txakur(-)jeztul****txakur handi****txakur txiki****txakurkeria****txakurki 1** iz. 'txakur-haragia'**txakurki 2** adlag. 'maltzurki'**txakurkume****txakurtegi****txalaparta****txalapartari****txalburu** *Gip.* 'zapaburua'**txaldan****txaldandu**, **txaldan(du)**, **txaldantzen**. *da/du* ad.**txaldankeria****txaleko** *Heg.* 'barneko motza'**txalet** *Heg.***txalma** (basta mota)**txalmagin****txalmagintza****txalmatu**, **txalma(tu)**, **txalmatzen**. *du* ad.**txalo****txalo(ak) jo****txalo egin****txalogarri****txaloka****txalokatu**, **txaloka(tu)**, **txalokatzen**. *du* ad.**txalotu**, **txalo(tu)**, **txalotzen**. *du* ad.**txalupa****txaluparatu**, **txalupara(tu)**, **txaluparitzen**. *da/du* ad.**txalupari****txamarra** 'jaka'**txanbelin** *g.g.er.* 'polita'**txanbil** *g.er.* 'suila'**txanda****txandan****txanda-pasa egin****txandaka****txandakako****txandakatu**, **txandaka(tu)**, **txandakatzen**. *da/du* ad.**txandal** *Heg.***txandatu**, **txanda(tu)**, **txandatzen**. *da/du* ad.**txanel** (txalupa mota)**txango****txangurru** *Maja squinado***txanka 1** *Bizk.* 'hanka'. 2 pl. 'makuluak'. 3 (karta)**txano 1** 'burua estaltzekoa'. 2 'kafe-ira(ga)zkia'**txanpa 1** '(estropadetan) arraunaldi bizkorra'**txanpa 2** *Zub.* 'zaunka'**txanpain*** e. **xanpain****txanpiñoi** *Heg. Herr.* h. **barrengorri****txanpon****txanpu*** e. **xanpu****txantxa****txantxetako****txantxetan**

txantxangorri *Erithacus rubecula*
txantxar
txantxil 'ontzi zilindrikoa, esnea neurtu eta banatzekoa'
txapa *Heg.*
txapel
txapeldun
txapelgorri 'mikeletea; erreketea'
txapelketa
txapeloker *Lgart.* 'guardia zibila'
txapin
txapista *Heg.*
txaplata *Bizk.* 'enplastua'
txapligu *Bizk.* 'suziria'
txar
txara 1 'zuhaixka'. 2 'txara-eremua'
txaraka 'txara'
txaratila
txarkeria
txarki
txarpoil *Zub.* 'ezkaia'
txarraldi
txarranpin *Gip.* 'elgorria'
txarrantxa
txarrantxari
txarrantxatu, txarrantxa(tu), txarrantxatzen. *du ad.*
txarrets, txarrets, txarresten. *du ad.*
txarriboda *Bizk.*
txarro *Gip.* 'pitxerra'
txartasun
txartel
(txartel-)leihatila
txarteldegi
txarto *Bizk.*
txartu, txar(tu), txartzten. *da/du ad.*
txatal
txa-txa-txa
txatxala *Bizk.* 'mamala'
txatxar *Bizk.* 'hutsala'
txatxu
txatxukeria
txatxutu, txatxu(tu), txatxutzen. *da/du ad.*
txegoste 'digestioa'
txeke
txeketegi
txekiar (herritarra)
txekiera (hizkuntza)
txekor *Gip.*
txekoslovakiar
txelo 'biolontxelo'
txepel
txepeldu, txepel(du), txepeltzen. *da/du ad.*
txepelkeria
txepeltasun
txepetx *Troglodytes troglodytes*
txera
txeratsu
txeratu, txera(tu), txeratzten. *du ad.*

txermen *Gip.* 'udarea, madaria'

txerpolari

txerrama

txerren

txerri *Sus scrofa*

txerri(-)bazka

txerri-jan

txerri(-)korta *Bizk.*

txerrikeria

txerriki

txerrikume

txerritegi

txerritoki

txerrizain

txertaka

txertaketa

txertatu, txerta, txertatzen. *du ad.*

txertatze

txerto

txetxu *Bizk.* 'eduki-neurri zaharra, pinta-laurdena'

txewera (hizkuntza)

txibia *Sepia officinalis*

txibierro

txibista 'begizta'

txigor

txigorgailu

txigorki

txigortu, txigor(tu), txigortzen. *du ad.: ogi txigortua.*

txiker *Bizk.* 'txikia'

txikertu, txiker(tu), txikertzen. *Bizk. da/du ad.*

txiki

txikitan

txiki-txiki egin

txikiagotu, txikiago(tu), txikiagotzen. *da/du ad.*

txikierdi (edukiera-neurria)

txikigarri

txikikeria

txikitasun

txikito 'baxoerdia'

txikitu, txiki(tu), txikitzen. *da/du ad.*

txikitxo 'aukeran txikiegia'

txikizio

txikle *Heg.*

txiko *Bizk.* 'moxala'

txikoria *Cichorium intybus subsp. Sativum*

txikot *Bizk.* 'soka lodia'

txil egin '(batez ere jokoetan) amore eman'

txila *g.er.* 'almutea'

txilaba

txilar

txilardi

txiletar (herritarra)

txilibitari

txilibitu 1 (musika-tresna)

txilibitu 2 *Labrus bimaculatus*

txilin

txilin-belar

txilina* e. txilin
 txilio
 txilioka
 txima
 tximeleta *Lepidoptera*
 tximinia
 tximino *Ord. Primates*
 tximinokeria
 tximista
 tximistargi
 tximistorratz
 tximitx* e. zimitz
 tximu *Gip. h. tximino*
 tximuera
 txinal
 txinaika
 txinatar
 txinbo *Sylvia sp.*
 txindi 'pindarra, txingarra'
 txindor *Bizk.* 'txantxangorria'
 txindurri 'inurria'
 txinel 'herrizaina'
 txinera (hizkuntza)
 txinga
 txinga(-)eroate
 txinga(-)proba
 txingar
 txingartu, txingar(tu), txingartzen. *da/du* ad.
 txinget *Bizk.* 'kisketa'
 txingoka
 txingor: *txingorra ari du, txingorra egin du.*
 txingorrada
 txingude* e. ingude
 txingurri* e. txindurri
 txinpantze *Pan troglodytes*
 txinparta
 txinpartaka
 txinpartatsu
 txinpartatxo
 txinta '(txorien) kantua'
 txintaka
 txintik: *txintik ere atera gabe.*
 txintzarri 'zintzarri txikia'
 txintxilla *Chinchilla laniger*
 txintxirrin 'bularreko haurren jostailua'
 txio 1 'txorien kantua'
 txio 2 *Phylloscopus collybita*
 txioka
 txioketa
 txiolari
 txip *Inform.*
 txipa *Phoxinus phoxinus. Sin. ezkailu*
 txipi h. txiki
 txipiroi *Loligo vulgaris*
 txirbil *Sin. txirlora*
 txiribiri 1 *Bizk.* 'tximeleta'. 2 'txirbila, txirlora'

txirikorda
txirikordatu, txirikorda(tu), txirikordatzen. *du ad.*
txirimoia *Annona cherimolia*
txirimoiondo
 txirio* e. **xirio**
txirla
txirlo 'birla'
txirlora *Bizk. Sin. txirbil*
txiro
txirotasun
txirotegi
txirotu, txiro(tu), txirotzen. *da/du ad.*
txirpi *Bizk.* 'landareen mintegia'
 txirribita* e. **xirribika**
txirrika
txirrin 'deitzeko tresna'
txirrundulari *Sin. bizikletari*
txirrundularitza
txirringa 'gurpila'
txirriskila *Serinus serinus*
txirrista
txirristada
txirritxirri *Bizk.* 'kilkerra'
txirtxilatu, txirtxila, txirtxilatzen. *du ad.: katamotzen atzaparretan txirtxilatu.*
txirtxir 'kilkerra'
txirula
txirulari
txiste *Heg. Herr.* 'izkirimiria'
txistor
txistu
 txistu egin
txistuka
txistukari
txistukatu, txistuka(tu), txistukatzen. *du ad.*
txistulari
txit: *Jaun txit argia.*
txita
txitaldi
txitama
txitan adlag.: *oiloa txitan egon, ezarri.*
 txitako: *txitako arrautzak.*
txitatu, txita(tu), txitatzen. *du ad.*
txitean-pitean
 txito 1* e. **txita**
 txito 2* e. **txit**
txitxar *Cicadinae*
txitxardin *Sin. angula*
 txitxare* e. **zizare**
txitxarro *Trachurus trachurus*
 txitxarro beltz *Trachurus picturatus*
txitxi *Haur.* 'haragia'
 txitxi(-)burruntzi
txitxirio *Cicer arietinum*
txiza batez ere *Bizk.*
 txiza egin
txizagura
txizalari

txizati**txizontzi****txo** *Bizk.* 'mutilentzako dei-hitza'**txofer** *Heg. Herr.***txoil** *Naf.* adlag. 'guztiz, erabat': *nire kulpa txoil handiaz.***txoko** *Heg. Adkor.***txokolate****txokolategile****txokor** 'arto koskorra'**txolarre** *Passer domesticus***txolarte****txolin** 'buruarina'**txolindu**, txolin(du), txolintzen. *da/du* ad. 'pixka bat mozkortu'**txondor****txondortu**, txondor(tu), txondortzen. *da/du* ad. 'metatu'**txongo** 'txerri-hezur giharduna'**txonta** *Fringilla coelebs***txopa****txopin 1** *Gip.* 'litro-erdia'**txopin 2** *Naf.* 'zotina'**txorakeria** *Heg. Adkor.* 'zorakeria'**txoratu**, txora, txoratzen. *Heg. da/du* ad. *Adkor.* 'zoratu'**txori 1****txori(-)denda****(txori-)izugarri** 'txorimaloa'**txori 2** 1 'koskorra'. 2 'ile-mototsa lotzen duen begizta'**txoriburu****txorikume****txorimalo****txorizo****txoro** *Adkor.* 'zoroa'**txorro** *Heg.* 'zurrusta'**txorrota****txorrotxio****txorrotxioka****txorru** *Carduelis chloris*txorta 1* e. **sorta**txorta 2 *Arrunk.***txorta jo****txortan egin****txortalo** *Mentha pulegium***txorten****txor-txor** adlag.: *txor-txor hizketan ari ziren, isildu gabe.***txortxor** iz. 'txorrotxioa'**txosna****txosten****txota** *Heg.* 'txanka (karta)'**txotx****txotxo** 'mutilentzako dei-hitza'**txotxolo****txotxolokeria****txotxolotu**, txotxolo(tu), txotxolotzen. *da/du* ad.**txotxongilo****txu** *Bizk.* 'txistua, listua, tua'txukatu* e. **xukatu****txukun** izond.**txukundu**, txukun(du), txukuntzen. *da/du* ad.

txukunkeria

txukunketa

txukunki

txukunkiro

txukuntasun

txuleta *Heg.*

txuliatu, txulia(tu), txuliatzen. 1 *du* ad. 'toreatu'. 2 *da/du* ad. 'burla, iseka egin norbaiti'

txulo* e. **zulo**

txundigarri

txunditu, txundi, txunditzen. *du* ad.

txuntxur

txupatu, txupa, txupatzen. *Heg. du* ad. *Herr.*

txuri* e. **zuri**

txurro *Heg.*

txurrogile

txutxu-mutxu

txutxu-mutxuka

tzar

tzarkeria

tzartasun

(Euskaltzaindiak, Bilbon, 2000ko urtarrilaren 28an onartua)